

Árpád-házi Szent Kinga és a bányászat

Kiegészítés dr. Szalai László: *Lengyel-magyar bányászati kapcsolatok a XIII. század elejéről, Árpád-házi Szent Kunigunda és Wieliczka* című cikkéhez

KÁROLY FERENC okl. bányamérnök, okl. bányaiipari gazdasági mérnök, műszaki igazgató
(MAL Rt. Bauxitbányászati Ágazat, Ajka)

Nagy érdeklődéssel olvastam dr. Szalai László tanár úr cikkét, mely lapunk 2005. évi első számában (p. 23-24.) jelent meg. A dolgozathoz szeretnék rövid kiegészítést fűzni. Ennek indoka, hogy a régmúlta visszatekintő magyar-lengyel kapcsolatok között Árpád-házi Szent Kinga esetében fennmaradt egy a korabeli bányászattal kapcsolatos legenda is.

Az 1224. március 4-én született Árpád-házi királyleány neve a mai egyházi, valamint más hazai és lengyel irodalomban, a róla szóló híradásokban *szinte kizárólag Kingaként* szerepel. Én is inkább ezt használom a germán eredetű Kunigunda helyett, ugyanis e névnek mind becéző, mind magyar és lengyel alakja a Kinga, és őt inkább így ismerik Lengyelországban, azon a földön, ahol nyugszik. A Pallas Nagy Lexikonban és a Révai Nagy Lexikonban is a róla szóló írásban elől a Kinga szerepel és csak utána a Kunigunda. Német internetes forrás a Kinga nevet a Kunigunde német név lengyel és magyar változatának tartja. A Kunigunde név egyébként „Népének Harcosa” jelentésű (kunni = die Sippe, das Geschlecht, törzs, nemzetség; gund = der Kampf, harc, küzdelem)

Az egyháztörténet Szent Kunigunda néven egy német császárnét (született 980 körül, meghalt 1033-ban) tisztel. Férjét, II. Szent Henriket – aki első királynéknak Boldog Gizella testvére volt – 1014-ben koronáztak császárra. Ezt a Kunigundát 1200-ba avatták szentté.

A felhasznált irodalomban hivatkozott művek közül több is utal két forrásértékűnek tekinthető műre: Jan Dlugosz/Johannes Longinus/ (1415-1480): „Vita beatae Cunegundis” (1474) és Wojciech Ketrzynski: „Vita et miracula sanctae Kyngae ducissae Cracoviensis” (Lemberg, 1884). A hivatkozott forrásokból tudjuk, hogy Kinga az 1241-42. évi – az akkor éppen több fejedelemségre darabolódott Lengyelországot is ért – tatárjárás után több adománnyal is hozzájárult az újjáépítéshez.

A legenda szerint Kinga – Szemérmes Boleszláv, sandomierzi és krakkói fejedelem felesége – 1249-ban hazalátogatott, ennek során a máramarosi sóbányában arra kérte atyját, IV. Bélát, hogy a lengyelek segítségére adjon sótömböket. Az ezzel kapcsolatos legendát *Puskásy Pál C. M.* 1931-ben készült művéből idézem:

„A Magyarországon tett utazás közben a király leányával a regényes máramarosi hegyekbe is kirándult, hol már akkor is igen gazdag sóbányák voltak. A király a bányászok munkájának megtekintésével örömet akart szerezni kedves vendégének. A bányászok szokatlan munkája nagyon gyönyörködtette a királyleányt. Azon

földhöz való ragaszkodása azonban, mely a hegység túlsó oldalán feküdt, ráncokat varázsolt a királyné homlokára e gondolatra: miért nem bővelkedik a lengyel föld is az Ég ily nagy áldásában? A lengyeleknek ugyanis akkor még nem voltak sóbányáik, csak az a só volt ismeretes, melyet főtt sónak neveztek, s melyet sós forrásokból nyertek.

Gondolatait Kinga szavakba öntötte s így szólt atyjához: 'Atyám add nekem e sóaknát s engedd meg, hogy innen Lengyelországba vigyék a sótömböket.' Mit nem is tett volna meg Béla király az ő szeretett leányának. 'Én jó és legdrágább leányom – felelé neki – örömmel neked adom, vedd birtokodba!' Kinga megörülve ennek, pillanat alatt lehúzta ujjáról arany gyűrűjét, s a hegy birtokba vételének jeléül, beledobta a sóaknába.

Midőn visszatért Lengyelországba, sóval megrakott kocsik is mentek vele, valamint hozzáértő magyar bányászok, kiknek lengyel földön kellett só után kutatniuk. Kinga Bohna vidékét jelölte ki számukra s meghagyta nekik, hogy itt keressenek sót. Hosszú bányászás után kiástak a bányászok egy mély tárnát s midőn a talaj kőkeményiségű lett, egy tömböt vágtak ki belőle. Felhúzták a tömböt a magasba a mindnyájuk örömére kőst láttak maguk előtt, mely a naptól úgy fénylett, mint a kristály. A bányászok egyike kalapácsával reá vágott, a tömb elrepedt, s csodák csodája: közepéből kiesik az a gyűrű, melyet Kinga dobott a máramarosi hegyekben a sóaknába. A nép öröme csodálkozással párosult. Kinga neve szájról szájra járt. A kőst fellelését az ő szentségének tulajdonították, melyet Isten e csodával jutalmazott meg. És bányássza e nemzet e sókincesket Vjelicskában és Bohnában, bányássza már hat-százötven éve, s e vidék lakói, főleg a bányászok, azóta Boldog Kingát, mint védőszentjüket tisztelik.”

A legenda több formában is él. Van olyan változat, amely szerint Kinga hozományul kapta a sóbányát, mások szerint IV. Béla a lengyeleknek adta a máramarosi sóbányát. Mindegyikben szerepel a gyűrű (jeggyűrű?) bedobása, melyet aztán két évvel később találtak meg Wieliczkában. A gyűrű vándorlása, új helyen való felbukkanása az új helyzetben való jogfolytonosság meglétére hívja fel a figyelmet. Az új helyen, új körülmények között az eredeti tulajdonjog érvényére

figyelmeztet, azt igazolja. Az aknába dobott gyűrű a hazája iránti hűségének örök zálogát is jelképezi. A gyűrű alakja a végtelenre és az örökkévalóságra utal, zártsága pedig a kapcsolódásra, a kötődésre egy természetfeletti hatalomhoz, egy közösséghez, vagy egy másik emberhez.

A lengyel bányászok között kialakult Kinga-kultusz alapja az említett legenda volt. Mesterségük gyakorlásának kezdete óta a lengyelországi bányászok olyan pártfogókat választottak, akik Istennél különleges szószóloik voltak: Szűz Mária mellett Szent Barbara (Borbála), Pádúai Szent Antal, Szent Kinga és Sziléziában Szent Anna. A bányászattal kapcsolatos legendák között a sóbányászok védőszentjének tekintett Kinga esetében azt is meg kell említeni, hogy omlás következtében bent rekedt bányászok szerencsés menekülése, bányatűz megfékezése, szerencsés kimenetelű balesetek után azt állították, hogy szerencsésüket Kingának köszönhették, akinek oltalmába ajánlották magukat a veszély pillanatában.

A gyűrű megtalálásának jelenetét örökíti meg a wieliczki sóbánya egyik – a XIX. század végén – sóból faragott szoborcsoportja, mely azt a jelenetet idézi, amikor a bányászok átnyújtják Kinga fejedelemasszonynak a gyűrűjét tartalmazó sódarabot. A bányában található a Kinga-kápolna (Kaplica Swietej Kingi) is, amely 54,5 m hosszú, 10-18 m széles és 10-12 m magas.

A történelmi hűség kedvéért megjegyzendő, hogy Árpád-házi Kinga valóban járhatott a Máramaros környéki sóbányákban, ugyanis ezekben a művelés már jóval korábban megkezdődött. A Kárpátok mindkét oldalát kísérik sótelepek, melyek miocénkori tengeri üledékek között foglalnak helyet. A Kárpátok övéin kívül Wieliczka, Bochnia (Lengyelország) mellett ukrainai és romániai előfordulások említendők. A történelmi Magyarország területén három kősótermelő terület volt. *Erdélyben*: Marosújvár (ma: Muresului), Torda (Turda), Kolozs (Cojocna), Szék (Sic), Désakna (Ocna Dejului), Szováta (Sovata), Parajd (Praid), Vízakna (Ocna Sibiului), valamint Sóvár (Eperjes) környékén (Szlovákia) és *Máramarosban*: Aknasugatag, Rónaszék (Románia), Aknaszlatin (Ukrajna).

Kősót az újkőkorszak óta (i. e. 2500-tól) a Szepességben Sóváron, Máramarosban Akna-szlatinán, Erdélyben Désaknán, Marosújvárott, Tordán bányásztak. Az erdélyi sóbányákat a rómaiak is művelték, néhányuk bizonyosan voltak őskori előzményei is. (*dr. T. Dobosi V*, 1983.) Máramarosban a bányákból előkerült munkeszközök bizonyossága szerint már a bronzkorban is folyt sóbányászat, melyet később a rómaiak is folytattak (*dr. Kovássy* 1986.). A római kor után nagyobb mértékben a XIII. században indult újra a termelés. II. András király 1222-ben törvényt adott a sóról: „Továbbá, sők az országnak közepette ne tartsanak, hanem csak Szabolcsban és Regéczen és a végekben.” (1222. évi XXV. törvénycikk).

Aknaszlatinán volt Kunigunda (Kinga) akna, de abban a bányában a művelés csak a XVIII. században kezdődött, így inkább az a valószínű, hogy a Kinga-le-

gendára való tekintettel nevezték el az ottani bányát IV. Béla leányáról. Tóth Mike (1838-1932) kalocsai szerzetes-tanár által a történelmi Magyarország ásványairól összeállított egyetlen magyar nyelvű monográfia szerint „a mostan egyesített „Kunigunda-Miklós” bánya 1789-ik évben tárattott fel két akna-torok által.”

Kinga sok templomot, kolostort építtetett, valamint gondoskodott felszerelésükről, ezek közül a legjelentősebb a Sary Sacz-ben (Ószandec) alapított ferences kolostor, amely Közép-Európa kulturális központjává nőtte ki magát. Férje halála (1279) után, az akkor már szent hírében álló jötevő fejedelemasszony, a „nép anyja”-ként („Matka narodu”) emlegetett Kinga, húgával – Árpád-házi Boldog Jolántával – együtt ferences klarissza apáca lett. 1292-ben az általa alapított ószandeci kolostorban halt meg, ott is temették el, ereklyéit (násfa, gyűrű, ereklyetartó, egy tőr nyele és egy achát kanál) ma is ott őrzik.

VIII. Sándor pápa 1690-ben boldoggá, XI. Kelemen pápa 1715-ben pedig Lengyelország és Litvánia védőszentjévé avatta. *Árpád-házi Kinga szentté avatása a dr. Szalay László cikkében közöltekkel ellentétben nem 2000-ben, hanem 1999. június 16-án történt.* A lengyelországi Sary Sacz-ban (Ószandec) több mint egymillió zarándok részvételével bemutatott szentmise keretében avatta szentté IV. Béla magyar király elsőszülött leányát, Boldog Kingát II. János Pál pápa. A pápa Kingát méltató szentbeszédét Franciszek Macharski bíboros olvasta fel. A rendezvényen hazánkat *Göncz Árpád* köztársasági elnök és *Dávid Ibolya* igazságügyi miniszter képviselte.

„Szent Kinga gyűrűje” címmel misztériumjáték is készült, melynek ősbemutatóját 2000. június 11-én tartották Csíksomlyón. A Kinga-legendára épülő, egy felvonásból és öt jelenetből álló mű megeleveníti a magyar királyleány életét: a gyermekfolklórt, az archaikus népi imádságot, a magyar és a lengyel egyházi zenét, a népzene és a klasszikus zenét ötvözi (rendezte: Török Viola).

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1) *Tóth Mike*: Magyarország ásványai, Budapest, 1882. (kiadta a miskolci Herman Ottó Múzeum, a könyvet gondozta: Dr. Szakáll Sándor, 2000.)
- (2) A Pallas Nagy Lexikona, X. kötet, Budapest, 1895.
- (3) Révai Nagy Lexikon XI. kötet, Budapest, 1914.
- (4) *Puskásy Pál C. M.*: Árpád-házi Boldog Kinga, 1931.
- (5) Az egyház szentjei, szerkesztette: Radó Polikárp, Palladis Rt. kiadása, Budapest, 1940.
- (6) *Dr. T. Dobosi Viola*: Óskori és római bányászat a Kárpát-medencében, BKL BÁNYÁSZAT, 1983. évi 9. szám, p. 586-596
- (7) *Vivat Academia...* (főszerkesztő: dr. Bakó Károly), OMBKE kiadványa, 1985. p: 17-18.
- (8) *Dr. Kovássy Zoltán*: A máramarosi sóbányászat emlékei, BKL BÁNYÁSZAT, 1986. évi 9. szám, p: 626-631
- (9) *Kerekes Árpád*: Néhány megjegyzés a máramarosi sóbányászatról, hozzászólás dr. Kovássy Zoltánnak „A máramarosi sóbányászat emlékei” című cikkéhez, BKL BÁNYÁSZAT, 1988. évi 2. szám, p: 122-126

- (10) *Dr. Kovássy Zoltán*: Válasz Kerekes Árpád megjegyzéseire a máramarosi sóbányászat kérdésében, BKL Bányászat, 1988. évi 2. szám, p: 127-130
- (11) *Kálmán Béla*: A nevek világa, IV. átdolgozott kiadás, Csokonai Kiadóvállalat, Debrecen, 1989.
- (12) The Wieliczka Salt Mine and Subterranean Museum of Cracovian Salt Mining, Wieliczka, 1994.
- (13) A magyar bányászat évezredes története I. kötet (szerkesztette: dr. hc. dr. Faller Gusztáv, dr. Kun Béla, dr. Zsámboki László), OMBKE kiadványa, Budapest, 1996.
- (14) *Kovács Sándor*: Verejtékből fakadó sóvirágok, az aknaszlatinai sóbányák és a magyar iskola történelmi múltjának rövid áttekintése, Gödöllő, 2000., kiadó: Business Club Service Kft., Budapest
- (15) A magyar bányászat évezredes története III. kötet (főszerkesztő: Benke István), OMBKE kiadványa, Budapest, 2001
- (16) Új Ember, hetilap, 2001. 08. 04. és 2001. 08. 05. szám /www.ujember.katolikus.hu/
- (17) *Soltész István*: Árpád-házi királylányok Európában, Gabo Kiadó, 2002.
- (18) *Cecylian Niezgoda*: Szent Kinga, életrajz, fordította: D. Molnár István, kiadta: Agapé Kft., Szeged, 2003.
- (19) *Pánczél Hegedűs János*: Kis magyar legendárium, Magyar szentek, 2005. 01. 03. /www.katolikus.hu/
- (20) *Kovács István*: „A pápának is aludnia kell...”, Heti Válasz, V. évfolyam, 14. szám, 2005. április 7. p: 13-14.
- (21) *Tischler János*: Történelem – X. századtól a rendszer-váltásig. A magyar-lengyel kapcsolatok ezer évének kronológiája a X. századtól a II. világháború befejezéséig
- (22) www.1000ev.hu
- (23) www.katolikus.hu/szentek
- (24) www.lengyelorszag.hu

KÁROLY FERENC okl. bányamérnök, okl. bányaiipari gazdasági mérnök 1980-87 között az ajkai szénbányászatban és az úrkúti mangánérc-bányászatban termelésirányító munkakörökben, majd 1987-1996 között a veszprémi bányahatóságnál dolgozott. 1996 óta a Bakonyi Bauxitbánya Kft.-nél, osztályvezető, ill. 2002-től műszaki igazgató. A Mérnöki Kamarának megalakulása óta tagja: bányászati tervezői, szakértői jogosultságokkal rendelkezik. 2000-2002 között a Mérnöki Kamara Szilárdásvány-bányászati Tagozat elnökségének, 2002-től az OMBKE Bányabiztonsági szakcsoportjának tagja. Több dolgozata jelent meg az ajkai-, úrkúti- és hazai bauxit bányászat történetéből.

Diplomakiosztó ünnepség a Miskolci Egyetemen

2005. július 1-jén volt a Miskolci Egyetemen a Műszaki Földtudományi Kar, a Műszaki Anyagtudományi Kar valamint az Egészségtudományi Intézet végzős hallgatóinak *ünnepi tanácsülésen történő diplomaátadási ünnepsége*.

A diplomákat *dr. Besenyi Lajos* rektor megnyitója után a rektor és az illetékes Kar dékánja adta át.

A **Műszaki Földtudományi Karon** a graduális képzés keretében

abszolutóriumot szerzett	95 fő,
záróvizsgát tett	94 fő,
oklevelet szerzett	75 fő.

Az oklevelet szerzettek szakonkénti megoszlása:

Bánya- és Geotechnikai Szak	4 fő
Előkészítéstechnikai Szakon	17 fő
Geográfus Szak	2 fő
Környezetmérnöki Szak	35 fő
Műszaki földtudományi Szak	4 fő
Olaj- és Gázmérnöki Szak	13 fő

A főiskolai szintű bánya- és geotechnikai szak nappali tagozatán abszolutóriumot szerzett 15 fő, záróvizsgát tett 13 fő, oklevelet szerzett 8 fő.

Az **Anyag- és Kohómérnöki Kar** nappali tagozatán a megoszlás:

	Anyagmérnöki szak	Kohómérnöki szak
abszolutóriumot szerzett	50 fő	28 fő
záróvizsgát tett	50 fő	27 fő
oklevelet szerzett	25 fő	10 fő

A Kar levelező tagozatán

abszolutóriumot szerzett	7 fő
záróvizsgát tett	6 fő
oklevelet szerzett	6 fő

Ezt követően *doktori oklevelek* (PhD) átadására került sor. A Miskolci Egyetem Doktori Szabályzatában előírtakat

a **Műszaki Földtudományi Karon**: *Farag Mohamed Abdumula, Breuer János, Havelda Tamás, Madarász Tamás Sámuel, Siskáné Szilasi Beáta, Szabó Norbert Péter, Szermen Gusztávné, Vojuczki Péter,*

az **Anyag és Kohómérnöki Karon**: *Barkóczy Péter* teljesítették.

Habilitációs oklevelet kaptak:

a **Műszaki Földtudományi Karon**: *dr. Bartha Gábor Csaba, dr. Bodoky Tamás, dr. Szabó Imre, dr. Szunyogh Gábor,*

az **Anyag és Kohómérnöki Karon**: *dr. Kékesi Tamás, dr. Szűcs István.*

Az Egyetem *díszdoktori* címet adományozott *dr. Tarján Iván* professor emeritusnak és *Peter Paschen* professzornak (Leobeni Egyetem).

A doktorrá avatásokat az Egyetem rektora és a karok dékánjai kézfogással erősítették meg.

A Magyar Köztársaság oktatási minisztere kitüntetését, a Magyar Felsőoktatásáért Emlékplakett-et *Hursán László* a Műszaki Földtudományi Kar Dékáni Hivatal vezetője vehette át.

Ezt követően egyetemi kitüntetések átadására került sor, majd *dr. Dúl Jenő* az OMBKE alelnöke *Márkus Róbertnek* és *Váradai Gergelynek* a két Kar valéta elnökének adta át az OMBKE elismerő oklevelét.

A diplomakiosztó ünnepségen közreműködött *Varga Andrea* a miskolci Nemzeti Színház művésznője és a Bartók Béla Zeneművészeti Intézet kórusa.

Dr. Horn János

Ezúton is gratulálunk valamennyi frissen végzett, doktorátust szerzett és kitüntetett kollégánknak! További sikereket, és jó egészséget kívánunk mindannyiuknak! (A szövegben az OMBKE tagok neveit külön kiemeltük.)

Szerkesztőség

Egyesületi Hírek

Választmányi ülés Dunaújvárosban

Az OMBKE választmánya 2005. május 19-én, a 94. Küldöttgyűlést megelőző napon Dunaújvárosban, a Kerpely Antal kollégium Kék Termében ülésezett *dr. Tolnay Lajos* elnök vezetésével. *Dr. Tolnay Lajos* a napirendek szellemében kihangsúlyozta, hogy elsősorban a következő kérdéseket javasolja megvitatni:

- Az OMBKE fiatal tagjainak részvétele az egyesület munkájában.
- Az egyesület tagságának bővítése fiatalokkal.
- Hogyan tudnak bekapcsolódni a fiatalok az egyesület tevékenységébe?
- A főiskola, ill. egyetem elvégzése után hogyan lehetne a fiatalok és az OMBKE kapcsolatát folyamatossá tenni, amikor az iparba kerülnek?
- Mit várnak fiatal tagjaink az egyesülettől?
- Mit vár az egyesület a fiatal tagjaitól?

A helyszínt figyelembe véve, a választmány napirendre tűzte a legnagyobb taglétszámmal rendelkező helyi szervezetünk, a Dunaújvárosi Helyi Szervezet tevékenységének megismerését, beleértve a Dunaújvárosi Főiskola Ifjúsági Egyletének tevékenységét is. A választmányi ülés szokásos meghívottjain kívül, részt vettek a Helyi Szervezet és az Egylet vezetőségi tagjai, továbbá *Molnár István* kollégiumi igazgató, akinek nagy szerepe van abban, hogy a selmeci hagyományok a hallgatók között gyökeret verjenek.

Az 1. napirendi pontban *dr. Pataki Attila*, az Ifjúsági Bizottság elnöke ismertette a bizottság javaslatait:

- A Bizottság a tevékenysége során a 35. évüket be nem töltött OMBKE tagokat tekinti fiatal szakembereknek.
- Javasolja, hogy az egyesület teremtsen fórumot a fiatal szakemberek tudományos tevékenységéhez. Hozzuk létre a Fiatal Bányász-kohász Szakemberek Fórumát. Együttal lazítani kellene a szakosztályok közötti elválasztó határokat.
- Az egyesület írjon ki pénzügytelmas pályázatokat fiatal szakemberek számára. A díjazott pályázatokat a szaklapjaink közölgék.
- A fiatal szakemberek BKL-ben megjelenő cikkeit az OMBKE honorálja pénzügytelommal.
- A fiatal szakemberek számára a külsőségek mellőzésével, esetleg a múzeumaink bevonásával tartunk konferenciákat.
- Közös gondolkodás szükséges a pályakezdők segítségére. Az egyesület állásbörzével segítse az elhelyezkedést. A háttérvállalatok a szaklapjainkban tegyék közzé igényeiket. Az álláslehetőségeket naprakészen közölgük a honlapon.
- Az OMBKE honlapját az egyetemi hallgatók kellene gondozzák az ügyvezető irányításával.
- Megvizsgálandó a végzős hallgatók, illetve kezdő mérnökök támogatása: „Társládá”.
- Az egyesület segítse a fiatal szakembereket, hogy megismerhessék a működő hazai vállalatokat, segítsen az üzlemlátogatások megszervezésében.
- A fiatal mérnökök egyesületi tagdíját mérsékelni kellene.
- Az egyesület működjön együtt a főiskola öntödéjével emléktárgyak gyártása és értékesítése ügyében. A bevételt a fiatalok segítségére kellene felhasználni.

A 2. napirendi pontban *Molnár Péter*, a Dunaújvárosi Főiskolai Diákegylet elnöke számolt be a Dunaújvárosi Ifjúsági Egylet munkájáról.

Az OMBKE Vaskohászati Szakosztály Dunaújvárosi Helyi Szervezetének Diákegylete 1996-ban alakult, a főiskola mintegy 50 kohó-, anyag- és gépészmérnök hallgatójával. Ma

a Diákegyletben csak kohó- és anyagmérnök hallgatók vannak. 2005 végére az új hallgatókkal együtt a létszámuk elérheti a 70 főt. Az egylet azzal a céllal jött létre, hogy egy olyan szakmai szervezet legyen, amely az OMBKE égisze alatt működik, és fő célkitűzései között szerepel az itt tanuló diákok tudományos, műszaki fejlődésének elősegítése. További feladatnak tekintik a főiskolai hallgatók összefogását, a bányász-kohász emlékek megőrzését, valamint a selmeci diákhagyományok ápolását. Ennek érdekében szorosan együttműködnek a helyi szervezettel, a Főiskola Anyagtudományi és Kohászati Intézetével, valamint a Kohász Valéta Bizottsággal.

Éves programjuk igen tartalmaz:

- Előadást tartanak a kohász balek jelölteknek a hagyományokról, a főiskolai életről és a beilleszkedésről.
- A kohász balekkeresztelő szakestély után, új tagokat toboznak, akik a friss balekok közül kerülnek ki.
- Szakmai kirándulásokat szerveznek hazai kohászati és egyéb cégekhez.
- Minden év március 15-én megrendeznek egy hagyományörző „kohász disznóvágást”, amin több mint száz főiskolás szokott részt venni. A rendezvénynek nagy híre van a főiskolások között.
- A Kohász Valéta Bizottságnak segítséget nyújtanak a hagyományörző selmeci túra szervezésében.
- Folyamatosan részt vesznek a helyi szervezet által rendezett klubnapokon és kirándulásokon.
- Rendszeresen közreműködnek az OMBKE országos rendezvényeinek szervezésében.

Az első két napirendi pontot a választmány összevontan vitatta meg. Felszólaltak: *dr. Tolnay Lajos*, *dr. Dúl Jenő*, *Ósz Árpád*, *dr. Gagy Pálffy András*, *dr. Solymár Károly*, *dr. Sohajda József*, *dr. Tardó Pál*, *Morvai Tibor*, *dr. Fazekas János*, *dr. Szűcs László*, *Sütő Zoltán* és *Molnár István*.

A hozzászólások mind fontosnak ítélték meg a fiatal szakemberek bevonását az egyesületi életbe. Az Ifjúsági Bizottság által felvetett javaslatok zöme anyagi háttérrel is igényel, tehát az egyes javaslatok megvalósítása előtt, a pénzügyi vonzatokat is meg kell vizsgálni. Erre a célra meg kell próbálni pályázatokkal kiegészíteni az egyesület szűkös forrásait.

Elő kellene segíteni, hogy a tanulmányaikat befejező hallgatók továbbra is az egyesület tagjai maradjanak. A jelenlegi helyzet az, hogy végzés után igen sokan kikerülnek a látókörünkől. Elő kell segíteni a fiatalok részvételét a konferenciákon. Támogatni kell a fiatal szakemberek publikálását.

Végül a választmány, a felvetett kérdésekben egyhangú döntéssel hozott határozatokat (V 7/2005, V 8/2005, V 9/2005 sz. határozatok).

A 3. napirendi pontban *dr. Szűcs László*, az OMBKE Dunaújvárosi Helyi Szervezetének elnöke, az OMBKE alelnöke ismertette a Helyi Szervezet tevékenységét.

2002-öt követően a Szervezet életében jelentős változás következett be azáltal, hogy a bázisvállalat jelentős költség-takarékosságra kényszerült, élére a kohász szakma iránt nem elkötelezett személy került. Korábban a helyi szervezet a Vaskohászati Szakosztály „zászlós hajójának” számított, jelenleg a saját munkájának megszervezése is anyagi nehézségekbe ütközik.

Nehéz és fáradtságos munkába került, hogy az 50 éves nyersvasgyártás kellő megünneplésére sor kerülhessen. Az acélgártás 50 éves megünneplésére már csak egy klubdelutánt tudtak szervezni. 2004-ben volt 50 éves a Dunaújvárosi Helyi Szervezet, ennek megünneplése szintén szerény keretek között, klubnap alkalmával történt.

A már említett okok miatt elmaradt a korábban kétfévente megrendezésre kerülő konferencia is, melynek témái a nyersvasgyártás, acélgártás, illetve energiagazdálkodás és környezetvédelem voltak.

A helyi szervezet tevékenységének fő célja a helyi szakemberek összefogása, függetlenül az OMBKE tagságtól. Havonta tartanak klubdelutánt, ahol szakmai előadásokat hallgatnak meg és megemlékeznek a nagy szakmai elődökről is.

A tisztújítás során a vezetőségben változások következtek be. A több éve lelkesen tevékenykedő *dr. Agh József* és *Sütő Zoltán* megvált választott tisztségétől, Jelenleg *Hevesi Imre* és *Mihaldinecz László* látja el a titkári, illetve szervezői tisztségeket. A Vaskohászati Szakosztály különböző szakcsoportjaiban is képviselteti magát a szervezet, ahol vezetői funkciókat is vállaltak.

A helyi szervezet egyik ismert „alkotása” a Somogyfajsi Múzeum létrehozása, melynek további működésén jelenleg is fáradoznak.

A vezetőségi üléseket megtartják, és szoros kapcsolatot tartanak fent a Főiskolai Diákegylettel. A Borbála-napi szaktéstélyt önköltséges alapon rendszeresen megtartják.

A helyi szervezet taglétszáma 365 fő. Céljuk az, hogy ez a létszám ne csökkenjen, hanem inkább növekedjen. Komoly szervezői munkát fektetnek arra, hogy tagjaik, illetve kollégáik adják 1%-át az OMBKE részére ajánlják fel.

Soron következő feladat megtalálni a megfelelő kapcsolatot az új külföldi tulajdonossal, illetve a jelenleg működő menedzsmenettel, hogy megfelelő anyagi és erkölcsi támogatást kapjanak. A kapcsolat kialakításában segít *dr. Tolnay Lajos* is, aki mind a tulajdonos felé, mind az elnök-vezérigazgató felé megtette az első lépéseket.

Dr. Tolnay Lajos értékelése szerint az ismertetés korrekt és puritán volt. Tudjuk, hogy a Dunaferri Rt. mind a MVAE, mind az OMBKE Vaskohászati Szakosztályának jövőjét befolyásolja. Több kohászati vállalat vezetőjével is konzultáltunk arról, hogy mit tegyünk. Mindent meg kell tennünk azért, hogy ötven év után is tovább működjön a szakosztály. Nagyból súlyt kell helyeznünk az érdekképviseletre, ezzel is közelíteni a vállalatokhoz.

A választmányi ülést egy jó hangulatú baráti találkozó követte Bölcskén, majd a résztvevők csatlakoztak a végzős dunaújvárosi főiskolások szalamander ünnepségéhez és az egyesületi zászlók mögött egy blokkban vonultak végig Dunaújváros utcáin.

A választmányi ülés határozatai:

V/7/2005 sz. határozat: Az OMBKE az egyik legfontosabb feladatának tekinti a felsőfokú intézményekben tanuló fiatalok bevonását az egyesületi életbe, a selmeci hagyományok megismertetését, és a felsőfokú tanulmányok elvégzése után

a folyamatos egyesületi tagság fenntartását. A hagyományos bányász-kohász felsőfokú szakképzésben résztvevők egyre csökkenő körén kívül, az egyesület tevékenységébe be kell vonni a szakmai határterületeket (pl. környezetvédelem, anyagtudomány, mérnök közgazdász stb.) választó hallgatókat is.

Az OMBKE ifjúsági munkájának tervszerű és intézményes javítására az Ifjúsági Bizottság 2005. október 1-ig készítsen feladattervet. Az ifjúsági munka javítását célzó feladatot a választmány javasolja a 94. Küldöttgyűlés határozatai közé is felvenni.

V/8/2005 sz. határozat: Az OMBKE választmánya nagyra értékeli a Dunaújvárosi Főiskola Diákegyletének egyesületi munkáját és hagyományörző tevékenységét. Ennek elismerésképpen az OMBKE a Selmechányai Szalamander felvonulást megelőzően, a Diákegylet részére zászlót adományoz.

Az OMBKE választmánya egyúttal köszönetét fejezi ki azon főiskolai vezetőknek, akik támogatják az OMBKE tevékenységét és közreműködnek a bányász-kohász hagyományok ápolásában és elterjesztésében.

V/9/2005 sz. határozat: A választmány szükségesnek tartja, hogy a Bányászati és Kohászati Lapokban a fiatal szakemberek publikációi soron kívül megjelenjenek. Ennek ösztönzése érdekében, a jövőben a 35 évet be nem töltött cikkírók 15 ezer Ft jutalomban részesülnek. Ezt a jutalmat a fiatal cikkírók társszerzőként is megkapják. A választmány felszólítja a szerkesztő bizottságokat, illetve a felelős szerkesztőket, hogy a fiatal cikkírók esetében, amennyiben a szakmai cikk a lapokban való megjelenés feltételeit kielégíti, akkor azt az időbeni besorolásnál részesítsék előnyben. A fiatal szerzők a híryanagok közlésekor is részesüljenek jutalomban, melyre a felelős szerkesztők tegyenek javaslatot az ügyvezető igazgatónak.

Az ülés jegyzőkönyve alapján

G. P. A.

Megalakult az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezete

Miskolcon, a felsőháromi Központi Kohászati Múzeum Fazola termében az OMBKE egyéni tagjai és helyi szervezeteinek képviselői, 2005. július 1-jén alakuló értekezletet tartottak, melyen *dr. Tolnay Lajos* az OMBKE elnöke és *dr. Tompa Sándor* országgyűlési képviselő, a városi önkormányzat tagja is részt vett.

Az alakuló ülést *dr. Nyitray Dániel* vezette. Bevezetőjében tájékoztatást adott a város és közvetlen környezetében működő helyi szervezetek jelenlegi helyzetéről. Kitért arra, hogy a rendszerváltást követően a bányász és kohász szakmákat művelő, döntően állami tulajdonban lévő miskolci nagyvállalatok, mint a Borsodi Szénbányák, a Lenin Kohászati Művek,

kisebb önálló gazdálkodó egységekre aprózódtak szét, majd jelentős hányaduk később felszámolásra került. E gazdasági folyamatnak a legnagyobb vesztesei a mélyművelésű szénbánya társaságok voltak (2004 októberében bezárták az utolsó szénbányát is a Lyukóvölgyben). A LKM szétaprózódása és az alapvertikumot magába foglaló acélgéártó gazdasági társaságok sorozatos felszámolása, a D&D további gazdaságos működése érdekében végrehajtott szerkezetváltás, és ezzel járó létszámkorrekció következtében jelentősen lecsökkent a helyi szervezetek száma, azok taglétszáma, illetve több tagtársunk a gazdasági háttér megszűnése és ennek következményeként felszólott helyi szervezet miatt felmondta egyesületi tagságát.

Jelenleg Miskolcon az OMBKE Bányászati Szakosztály Helyi Szervezete, az OMBKE Egyetem Osztálya, a Drótygyár és a Borsod Metál öntöde helyi szervezeteiben folyik egyesületi munka. Örvedetes, hogy a környezetben a mélyművelésű szénbányászat teljes megszűnése ellenére a bányász tagtársaink nagy része tovább folytatta egyesületi munkáját. Külön ki kell emelni az Egyetemi Osztály folyamatos példaértékű működését. Tevékenységük biztos háttér a szakmai hagyományok továbbadásában, az egyesületi munka megszerettetése a kohász és bányász hallgatók körében.

A miskolci gazdasági környezetben a bányászat, kohászat szerepe lecsökkent, azonban ezen szakmák hagyományainak ápolását a város önkormányzata felkarolta. A kialakult helyzet javítása és a város vezetése által felajánlott lehetőségek hasznosítása érdekében, a két szakma helyi szervezeteinek vezetői és aktív tagjai célszerűnek tartották a bányász, kohász közös területi koordinációs szervezet létrehozását.

A javaslat jelentőségét méltatta hozzászólásában *dr. Tolnay Lajos* az OMBKE elnöke. Beszélt arról, hogy a bányász, kohász szakmák gazdasági súlyának csökkenése nem korlátozódik csak a borsodi térségre, az ország más környezetében is jellemzőek, sőt Európa több országában is hasonló problémákkal küzdenek. Hazai vonatkozásban kedvezőbb körülmények között dolgoznak a fémöntészet gazdasági társaságai és a Dunaferr Rt. Ezen szervezeteknél élénk az egyesületi élet is. A borsodi térségben sem vérszesen negatív a helyzet, az egyetemi osztály jó munkája bizakodásra ad lehetőséget. Tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy két hónappal korábban végiglátogatta a Miskolc és környezetében lévő kohászati üzemeket és jó benyomást keltett benne a vállalatok vezetőinek megnyilvánulása az egyesület támogatása vonatkozásában. Ezt a kedvező hozzáállást kell a területi koordinációs szervezet megválasztandó vezetőinek tovább erősíteni és hasznosítani. A legkedvezőbb megoldásnak, kezdeményezésnek tartja a helyi kohász-, bányász szervezetek összefogását, amibe be kell vonni a bányászat olyan szakterületét is, mint pl. a kavicsbányászat. A helyi szervezetek összefogására a kezdeményezések beindultak, az egyesület támogatja ezt a működési formát, már rendelkeznek jó tapasztalatokkal (Székesfehérvár, Tátabánya).

Miskolc város önkormányzata képviseletében *dr. Tompa Sándor* országgyűlési és önkormányzati képviselő jó kezdeményezésnek tartotta a két szakma összefogását. A város most is támogat bányász emlékeket, hagyományokat őrző, kulturális tevékenységet folytató szervezeteket. Nagyon hasznosnak ítéli az egyetem és a város együttműködését fejlesztési terveik, céljaik kidolgozásában. Sok hasznos tanácsot, véleményt kapnak az egyetemtől. A MTESZ keretében működő technikatörténeti munkabizottság sikeresen bekapcsolta a háromi, újmassai kohászati emlékböjktumokat az Európai Vaskultúra Útja, már nemzetközivé vált mozgalomba, ezzel is gazdagítva Miskolc város turisztikai kínálatát. A város vezetősége munka-

bizottságot hozott létre a bányász-, kohász hagyományok helyi ápolására, ehhez jó szakmai támogatást adhat a területi koordinációs szervezet megalakulása és működése.

A Területi Koordinációs Szervezet létrehozását az OMBKE Bányászati Szakosztály Helyi Szervezete részéről *Lóránt Miklós*, az OMBKE Egyetemi Osztály részéről *dr. Dúl Jenő*, a D&D Dróttárú és Drótkötél Rt. helyi szervezete részéről *Baán István*, a Borsod Metál Öntöde helyi szervezete részéről *Sípos István* a helyi Technikatörténeti Munkacsoport részéről *Drótos László*, a Kohászati Múzeum részéről *Porkoláb László* időszerűnek és jó kezdeményezésnek tartotta, megalakulását támogatták. Több javaslatot adtak a szervezet működéséhez.

Az alakuló ülés a feladatok végrehajtásához az alábbi határozatot fogadta el:

A helyi szervezetek közötti együttműködés javítása és koordinálása, továbbá a megváltozott körülmények miatt vállalati háttér nélkül maradt bányász és kohász tagtársak összefogása érdekében, az alakuló ülésen résztvevők létrehozzák az OMBKE Miskolci Területi Szervezetét.

Az együttműködésben résztvevő helyi szervezetek, osztályok szakosztályi besorolása nem szűnik meg, illetve nem korlátozódik a területi szervezet létrejöttével, minden működő helyi szervezet és annak tagja abban a szakosztályban, illetve helyi szervezetben végezheti egyesületi munkáját, melybe szakmai besorolása alapján tartozik.

A Területi Szervezet folyamatos és eredményes működése érdekében koordinációs bizottságot hoz létre, melyben részt vesznek a Miskolcon működő, és a társulásban résztvevő bányász, kohász szervezetek képviselői.

A koordinációs szervezet alapítói

A Területi Szervezet egyik fő programja a várossal való együttműködés. Ennek érdekében a Területi Szervezet kezdeményezi, hogy a város civil szervezetként kezelje, és javasolja, hogy az OMBKE elnöke és Miskolc város polgármestere tegyenek közös lépéseket az együttműködési megállapodás kialakítására.

Az OMBKE Miskolci Területi Szervezete 2005. évre munkaprogramot nem készít, azonban kiemelten kezeli és igény szerint közreműködik az Egyetemi Osztály 50 éves jubileumi ünnepsége, a Szent Borbála napi megemlékezések szervezésében, közismertté tételében, és a városi egyéb hagyományörző programok kijelölésében és azok megvalósításának elősegítésében.

Az alakuló értekezlet résztvevői ideiglenes vezetőséget választottak, melyek tagjai: *dr. Dúl Jenő*, *Gergelyné Bobák Katalin*, *Lóránt Miklós* és *dr. Nyitrai Dániel*.

Dr. Nyitrai Dániel – Dr. Dúl Jenő

Nemzetközi Bányász Kohász Diákhét Delft-ben

A bányász-kohász hallgatók nemzetközi szervezete, az IFMMS (Inter-national Federation of Mining, Metallurgy, Petroleum and Geology Students) 19 egyeteme (Aachen, Bochum, CSM, Clausthal, Delft, Helsinki, Kosice, Krakow, Laval, Leoben, Ljubljana, Madrid, Miskolc, Mons, Oviedo, Stockholm, Tallinn, Trondheim, Zagreb) két évente megrendezi a saját nemzetközi diákhétét (ISW).

A legutóbbi diákhét 2005. május 16-tól 22-ig tartott Delftben, Hollandiában, amin Magyarországról ketten vettünk részt, név szerint *Kiskartali Roland* és *Kanász Tamás* kohómérnök hallgatók. A rendezvényen rajtuk kívül a finnek, németek, angolok, lengyelek, spanyolok, kanadaiak és természetesen a hat főből álló holland csapat volt jelen.

A rendezvény programjának gazdagsága és szervezésének magas szintje meglepetésként ért minket. Hétfőn a várost néztük meg lovas kocsival, kedden a Corus kohászati üzembe látogattunk el. A Corus a világ egyik legnagyobb acél- és alumínium fémtermékek gyártásával és forgalmazásával foglalkozó vállalata, amely ugyanakkor tervezéssel, technológiafejlesztéssel és szaktanácsadással is foglalkozik.

A diákhét résztvevői Delft főterén

Délután az egyetem rektorával találkoztunk, ahol megtudtuk, hogy a TU Delft a holland felsőoktatás műszaki fellegvára több mint 15000 diákjával. Szerdán a Rotterdami kikötőt és a Maeslantkering-et (hatalmas mozgatható vihar elleni gát) néztük meg, csütörtökön pedig Amsterdamban városlátogatáson voltunk. Ez magába foglalta a hajókázást a csatornákon és a Heineken sörgyár látogatását is. Pénteken a Fugro-t (geotechnikai mérnökszakértő vállalatot) nézhettük meg, szombaton pedig Rotterdamba mentünk.

Az esti programokat úgy szervezték, hogy a végzősök programjaival egybeessenek, így minden este jó hangulatban telt el. A látottakat szavakkal elég nehéz visszaadni, mert szinte minden lenyűgözött minket és az újdonság erejével hatott, így a számtalan programból csak a legkiemelkedőbbeket említettem, hiszen minden eseményről beszámolni lehetetlen.

Kanász Tamás

Az Egyetemi Osztály hallgatóinak tanulmányútja

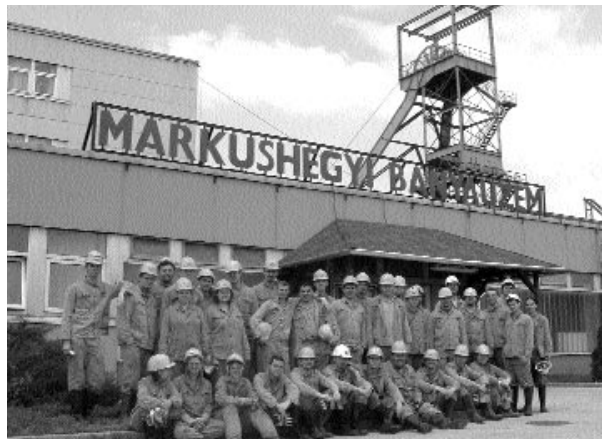
Az OMBKE Egyetemi Osztályának hallgatói csoportja 2005. május 5-én és 6-án közös szakmai kirándulást szervezett bányász- kohász hallgató tagok számára. A tanulmányút célja a bányász-kohász barátság erősítése, az egyetemi és a dunaiújvárosi főiskolai hallgatók közötti jó kapcsolat ápolása, egymás szakmáinak a megismerése.

Csütörtök hajnalban indultunk a DUNAFERR Rt.-be, ahol megismertettük velünk a cég történetét és a gyártási technológiákat. Ezután megnéztük a nagyolvasztót csapolás közben, és saját bőrünkön tapasztalhattuk, hogy „meleg” szakma ez a mienk. A technológiából kihagytuk a konverteres acélgyártást, így egyből a meleghengerműbe mentünk, ahol a nap legrlátványosabb része következett; a meleg hengersor és a coil-box. Legvégül pedig a kokszoló üzemet kerestük fel, ahol szintén sok hasznos információt gyűjtöttünk be.

Szállásunk a Dunaújvárosi Főiskola Kerpely Antal Kollégiumában volt, az esti program pedig a főiskola hallgatóival közös bográcsozás volt. Gyönyörű időben jó kohász módjára tüzet raktunk, és elkezdtünk főzni. A nap sugarai már nem érték a völgyet, amikor kiderült, hogy a városban még nem volt szünyogirtás – mire megvacsoráztunk, a szünyogok is jól laktak. Sajnos nem mulathattunk hajnalig, mielőtt elkanászodtak volna az indulatok, Moki takarodót fűjt, mert pénteken korán indultunk tovább a Márkushegyi bányába. Ám reggel a jól megszokott újvárosi lángosozás sem maradt el.

Kissé álmosan, de tettvágytól izzva érkezünk a bányához. Az eligazítás, az oroslányi és tatabányai bányászok, illetve a márkushegyi bányászok történetének rövid bemutatása után leszálltunk. A frontot gumiveveres szállítószalagon, majd gyalogosan közelítettük meg. Miközben a hőmérséklet egyre feljebb küszört és a vágat nehezebben járhatóvá vált, egyre több veríték csapódott ki a homlokunkon. Testközelből tapasztalhattuk, hogy milyen is az igazi bányász élet. Idegenvezetőink segítségével felfedeztük a mai modern mélyművelésű szénbányászat rejtelmét. A komplex gépesített frontfejtés megtekintése után boldogan indultunk vissza a kashoz. Felszállás után jóleső zuhany és egy finom ebéd várt minket.

A program könnyed zárásaként látogatást tettünk az Oroszlányi Bányászati Múzeumban, ami a volt XX. akna környezetében épült ki, és méltó emléket állít az itt és a környéken folyó több generációs bányászati tevékenységnek.

A bányajárás után

Ezúton szeretnénk – a teljesség igénye nélkül – *Mohor Zoránnak* (Dunaferr Rt.), *dr. Havelda Tamásnak*, *Lisztmayer Jánosnak*, *Mokánszki Bélának* (Vértesi Erőmű Rt.) és oktatóinknak *dr. Buócz Zoltánnak*, *dr. Csőke Barnabásnak*, *dr. Károly Gyulának*, *dr. Vőneky Györgynek*, a Bányagépezést a Műszaki Fejlődésért Alapítványnak, és mindazoknak megköszönni az önzetlen segítségét, akik a tanulmányút létrejöttét bármilyen formában támogatták!

Mokánszki Zsolt
Kanász Tamás

Papp Simon szobrának avatása

A Magyar Olajipari Múzeum és igazgatója *Tóth János* kezdeményezésére június 26-án, szülőhelyén, Kapnikbányán felavatták *Papp Simon* egészalakos bronz szobrát. A szobor *Krupiczter Antal*, szintén kapnikbányai születésű szobrász alkotása.

Papp Simon tanulmányai elvégzése után Kolozsváron – ahol „summa cum laude” minősítéssel szerezte meg a doktorátust –, majd Selmechányán volt tanársegéd. Az 1910-es években, a Magyar Pénzügyminisztérium megbízásából Erdélyben és Máramarosban végzett ércetani, kőzettani és szénhidrogén kutatásokat. Az 1920-as években, különböző angol és amerikai érdekeltségű olajtársaságok megbízásából, Horvátországban, Szerbiában, Boszniában, Albániában, Törökországban, Ausztráliában, Új-Guineában, Kanadában és Németországban kutatót szénhidrogén után. 1933-tól pedig a magyarországi szénhidrogén-kutatás tovább fejlesztésének, kitermelésének, és szakemberképzésnek szentelte életét. A magyarországi szénhidrogén-kutatás terén igazi áttörést ért el, így az 1940-es évek elejétől a kőolaj-importáló Magyarország, kőolajtermelő orszaggá lépett elő. A II. világháború után, mivel nem értett egyet a nyersolajtermékek túlhajtott termelésével, letartóztatták, koncepciójában perben elítélték, börtönbüntetéséből 1955-ben szabadult, 1970-ben hunyt el.

Még Magyarországon sem eléggé ismert, hogy *Papp Simon* – és felesége – hamvait a Magyar Olajipari Múzeum szoborparkjában helyezték örök nyugalomra 1991-ben. Ezért is különös jelentőséggel bír, hogy a tudós szobrát Zalaegerszeg (2005. 03. 08.) után Kapnikbányán is felavatták. Erre a Magyar Olajipari Múzeum, a Magyar Olaj- és Gázipari Rt., a MOL Románia, Kapnikbánya önkormányzata, *Krupiczter Antal* szobrászművész, *Borka Ernő* kapnikbányai plébános és *Debreczeni L. Zoltán* bányász helytörténész, múzeumőr közreműködésével, támogatásával került sor.

Az avatási ceremónia a római katolikus templomban kezdődött, ahol *Borka Ernő* tartotta a szentmisét. Innen a helyi fúvószenekar kíséretében, a bányászmenet a közeli „Karitás-épületébe” vonult, ahol Bindu Nicolae Kapnikbánya polgármestere, *Robák Károly* a MOL Románia ügyvezető igazgatója és *Debreczeni L. Zoltán* helytörténész-múzeumőr mondott köszöntőt. Ez után került sor a szobor leleplezésére és ökumenikus megáldására. *Tóth János* ismertette, hogy a szobor alkotóját *Papp Simon* Új-Guinea-i olajkutatási tevékenysége ihlette meg, ahol az őslakosokkal igen jó kapcsolatot alakított ki. A művész a tudós által gyűjtött benn-

szülött kultikus tárgyakkal ékesítette a szobrot. *Papp Simon* az Új-Guineában gyűjtött tárgyakat hazatérte után a Budapesti Néprajzi Múzeumnak ajándékozta. A szép kivitelű, márvány talapzaton álló bronz szobor a geológus egy új, a népművészetet kedvelő és gyűjtő arcát mutatja be.

Az avatás után *Debreczeni L. Zoltán* megnyitotta a majdani helytörténeti múzeum alapját jelentő helytörténeti- és ásványkiállítás. Befejezésként a megjelentek megkoszorúzták az épület falán található *Papp Simon – Born Ignác emléktáblát*.

Az alkalomra emléklap és emlékbélyeg készült, amit minden megjelent kézhez kapott. Az emléklap egyik oldalán a szobor és az alkotóművész képe látható, a másik oldalán a támogatók neve olvasható. A két emlékbélyeg egyikén Kapnikbánya bányaváros címere, a másikon a szobor látható. A szép kivitelű bélyegeket *dr. Vincze Irén* és *Benke István* tervezte.

Réthy Károly

Herrmann Miksa professzor síremlék-avatása

A Magyar Mérnöki Kamara (MMK) egykori elnökének fölújított és átépített síremlékét 2004. november 2-án adta át az MMK elnöke a Farkasréti temetőben (2/4-102-es sírhely). *Dr. Kovács Gábor* elnöki üdvözlő szavai után *dr. Molnár Károly* professzor, a BME rektora méltatta Herrmann Miksa életművét. A hazai műszaki szakmai szervezetek és intézmények képviselőiben megjelentek koszorúikkal borították a kifogástalanul megújított szerény síremléket.

A szülőföld és az egykori selmeczi alma mater tiszteletét a Miskolci Egyetem kis küldöttsége hozta el, *dr. Döbröczeni Ádám* a Gépészmérnöki Kar dékánja, az Egyetemtörténeti Bizottság (ETB) elnöke, *dr. Zsámboki László* a Könyvtár Levéltár Múzeum főigazgatója, az ETB titkára és *Szendi Attila* levéltárvezető személyében. Az egyetem koszorúját *Zsámboki László* helyezte el.

Herrmann Miksa 1868-ban Selmechányán született. Édesapja, *H. Emil* az ottani akadémia nemzetközi tekintélyű gépész-fizikus professzora, aki tankönyveivel és előadásaival hervadhatatlan érdemeket szerzett a magyar nyelvű műszaki szakirodalom és szakterminológia megteremtésében. Az energetika terén Németországban publikált szakkönyvei közül többre még ma is hivatkozás történik. Fiát Bécsben taníttatta, ahol 1894-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet. Néhány évi üzemi munka után 1899-től visszatért Selmece, ahol a mechanika, majd a vasgyári géptan professzora lett. 1906-08-ban a főiskola rektora, 1911-40 között a budapesti műegyetem gépszerkezettani tanszékének professzora, 1918-20 gépész dékán, 1933-34 rektor. Az 1920-as évektől a hazai

mérnöktársadalom kiemelkedő alakja: 1924-26 a MMK, 1924-25 a MMÉE elnöke, 1926-29 a kereskedelem- és iparügy minisztere, 1920 és 1935 között országgyűlési képviselő. Gépelemek tankönyve évtizedeken át alapvető mű volt. A szülőföldhöz való ragaszkodását jelzi, hogy a Trianon utáni Magyarországon megalakuló (1921) „Selmebányaiak Egyesülete Budapesten” szervezetnek haláláig (1944) tevékeny védnöke volt.

Szoborportróját, amely a ME Gépelemek tanszékének bejáratánál áll az OMBKE megbízásából 1969-ben Kucs Béla mintázta meg.

Zs. L.

Konferencia a 2005. évi INDUSTRIA kiállítás alkalmával

2005. május 26-án az OMBKE szakmai konferenciát tartott a HUNGEXPO Média termében „Környezetvédelem és hulladékgazdálkodás a bányászatban és kohászatban” címmel. A konferencián négy színvonalas előadás hangzott el olyan előadóktól, akik az adott témákban szinte a legjártosabbak.

A több mint 80 fős hallgatóság *dr. Szűcs Istvántól* szakmailag korrekt tájékoztatást kapott a kis- és közepes sugárzású radioaktív anyagok elhelyezésére irányuló kutatásokról és a megkezdett bányászati feltárásról. A tároló kőzetek feltárása és a kialakítandó tárlóterek tízmilliárd forintot jelentősen meghaladó bányászati munka elvégzését igényli.

Dr. Csöke Barnabás az országban felgyülemlett bányászati és kohászati „hulladékok” ésszerű hasznosítási lehetőségeiről, illetve másodnyersanyagként való értékeléséről tartott igen meggyőző előadást.

Szombatfalvy Rudolf az öntészeti iparág környezetvédelmi kérdéseivel foglalkozott, a környezetbarát öntödei segédanyagok ismertetésével.

Hajnal János a magyar gazdaságban a fémhulladékok újrahasznosítási helyzetét és változó szerepét mutatta be.

Az INDUSTRIA alkalmából hagyományosan megrendezett konferenciákon évről-évre kb. nyolcvan résztvevő jelenik meg. Egy ilyen érdeklődési szint szakmai rendezvényeken manapság általánosan elfogadott, ennek ellenére elgondolkodtató, hogy a részvételi díj nélkül rendezett, sorozatosan magas színvonalú előadásokat felvonultató konferencia – az INDUSTRIA ingyenes látogatási lehetőségével egybekötve – miért nem vonz nagyobb létszámot?

gpa

Történelmi városok vezetőinek találkozója

Az OMBKE és a selmebányai intézmények egyre bővülő baráti kapcsolatai új, fontos állomáshoz érkeztek. Selmebányai vezetők már korábban felvetették, hogy szívesen alakítanának ki testvérvárosi kapcsolatokat valamely magyarországi várossal.

Az OMBKE választmányának ülésén elhangzottak alapján *Petrusz Béla* alelnök, a Fémkohászati Szakosztály elnöke tárgyalást kezdeményezett Székesfehérvár polgármesterével a kérdésről. Mivel a város vezetősége azonnal késznek mutatkozott az együttműködésre, 2005. május 27-én delegáció utazott Selmebányára. A delegáció tagjai voltak Székesfehérvár részéről *Warvasovszky Tihámér* polgármester, *Radetzky Jenő* a Fejér-megyei Ipari és Kereskedelmi Kamara elnöke, és *Schultz György* a polgármesteri kabinet igazgatója; az OMBKE részéről *dr. Tolnay Lajos* elnök, *Petrusz Béla* alelnök, és *dr. Vörös Árpád* a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága elnöke. A küldöttséget fogadó partnerek *Ing. Ivan Gregaň* polgármester helyettes és *dr. Ing. Jozef Karabély* a Selmebányai Bányász Egyesület elnöke voltak. A találkozón részt vett *Peter Moravitz* az OMBKE tiszteleti tagja, aki a kétoldalú kapcsolatok ápolásában és bővítésében kiemelkedő érdemeket szerzett.

A megbeszélésekre a Városháza tanácstermében került sor, ahol egy háromtagú kisgyűttes a város iránti szeretetet és hűségét kifejező dalokat adott elő, majd a történelmi város múltját, kultúráját és a lakosság hozzá fűződő bensőséges kapcsolatát megéneklő verset adtak elő. E megható előjáték után *Ivan Gregaň* a város történelmét, jelentős bányászati és kulturális múltját, jelenét és jövőbeli törekvéseit összefoglaló beszéddel üdvözölte a vendégeket. Kiemelte, hogy az 1993 óta a világörökségek soraiba került város az idegenforgalomban látja a jövőjét. A turisták túlnyomó része Magyarországról érkezik. A szívélyes üdvözlést *Warvasovszky* polgármester köszönte meg, majd a vendégek a város vendégkönyvébe írtak be.

A megbeszélés során a felek megállapodtak abban, hogy a testvérvárosi megállapodás tervezetét a magyar város vezetői készítik el, és annak aláírására ősszel, Székesfehérváron kerül sor.

A szívélyes légkörű megbeszélést és fotózást követően városnézésre indultak a partnerek.

V.Á.

Hazai hírek

5. Harangtörténeti Ankét

2005. június 23-26. között rendezte meg Budapesten és Sárospatakon az 1997 óta immár 5. Harangtörténeti Ankétot az Országos Műszaki Múzeum *Öntödei Múzeuma*. A korábbiakhoz hasonlóan, most is több mint száz érdeklődő vett részt a harang – vagy ahogy ők mondják –, a legszebb öntvény történetét feldolgozó kutatók részére szervezett ankéton, mely azonban a szigorúan vett technikatörténeti szempontokat túl lépve, számos művészeti- és kultúrtörténeti elemet is tartalmazva széles körű érdeklődésre tarthatott számot.

A megnyitón *Kóczyáné dr. Szentpéteri Erzsébet* az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója bejelentette, hogy a végéhez közeledik az 50 éven át gyűjtött, 20000-nél is több, máig

funkcionáló, illetve már csak az irodalmakban, egyházi adatforrásokban fellelhető harang adatait tartalmazó, kézzel írott cédularendszer számítógépes megmentése, így az Öntödei Múzeumban a kutatók számára hozzáférhetővé válik ez a pótolhatatlan kulturális kincs.

Európa szerte ismert kampanológus kutatók tartottak előadásokat (a teljesség igénye nélkül: *dr. Patay Pál*, *Kurt Kramer*, *Mgr. J. Gembicky*, *dr. Benkő Elek*, *dr. Gombos Gyula*). A 18 előadást rövidített tartalmát bemutató kiadványt a résztvevők kézhez kapták.

A második nap estéjén orgonahangversenyen, a harmadik és negyedik napon, szakmai kiránduláson (Sárospatakon és környékén) vettek részt a hazai- és külföldi résztvevők.

Dr. Horn János

Átalakulás a hazai alumíniumiparban

2005. június 18-ával a MAL Rt. magába olvasztotta a mélyműveléses bauxitbányászati tevékenységet. A bányászati jogok átruházásával és a Bauxitbányászati Ágazat megalakításával átvette a Bakonyi Bauxitbánya tevékenységeinek nagy részét, és csaknem valamennyi dolgozóját. Az új ágazat vezetője – a MAL szervezeti felépítésének megfelelően – vezérigazgató-helyettesi beosztásban Kovacsics Árpád lett.

A Bakonyi Bauxitbánya Kft. tevékenységi körében maradtak bizonyos vagyonkezelési ill. a privatizációs szerződésében rögzített rekultivációs feladatok, melyeket néhány fős létszámmal és a MAL Bauxitbányászati Ágazatával együttműködve végez. A Bakonyi Bauxitbányát dr. Fazekas János igazgató vezeti.

További sikereket kívánunk mindkét szervezetnek és régi-új vezetőiknek!

A szerkesztőség

Újabb bauxitszállítási szerződés

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök szerbia-montenegrói látogatása alkalmával 2005. május 26-án, a montenegrói kormány vendégházában, a magyar és a montenegrói miniszterelnökök jelenlétében, Tolnay Lajos a MAL Rt. elnök-vezérigazgatója és Véselin Grbovic a Niksici Bauxitbánya igazgatóságának elnöke 170 ezer tonna bauxit magyarországi importjáról írt alá szerződést.

www.ma.hu

PT

Leáll az inotai alumíniumkohó

Az 1952-ben üzembe helyezett inotai alumíniumkohót elsősorban az egyre növekvő villamosenergia-árak miatt 2006. január 1-jével leállítja a Mal Rt. Az áramköltség jelenleg már az alumínium termelési költségének felét teszi ki. A Mal Rt. Igazgatósága hosszas előkészítés után határozott így, mely során több kísérletet tett kedvezőbb energiaárak elérésére. A leállítás 320 dolgozó munkahelyét érinti.

A 176 db elektrolizáló kádat lebontják és a csarnokot más célra használják majd. Az alumínium félgvártmányok készítését a kohósítás megszüntetése nem érinti, azt vásárolt fémmel folytatják, amihez 1,2 Mrd Ft-os beruházással létesítenek olvasztó kapacitást. 2010-ig a félgvártmány mennyiségét másfélszeresére kívánják növelni.

A kohósítás befejezése az ajkai timföldgyár termelésének mintegy 20 %-át érinti, de a felszabaduló mennyiség jelentős részét más piacokon értékesíteni tudják. Az inotai alumíniumkohó az utolsó a magyarországi alumíniumkohók sorában (Csepel 1935-1946, Tatabánya 1940-1991, Ajka 1943-1991, Inota 1952-2006).

Napló, Népszabadság 2005. 07. 01.

PT

Szakmai tanulmány

a Nemzeti Fejlesztési Terv természeti-erőforrás ágazati anyagához

A Magyar Bányászati Szövetség, a Miskolci Egyetem és a Bányászati Hivatal közösen elkészítette a Nemzeti Fejlesztési Terv javaslatához „Természeti erőforrások, ásványi nyersanyagok felhasználásának hatékony fejlesztési lehetőségei, energia- és környezetgazdálkodás” c. tanulmányt. Elkészítésében az aláíró dr. Kovács Ferenc egyetemi tanár, az MTA ren-

des tagján, Valaska József, a Magyar Bányászati Szövetség elnökén és dr. Esztó Péter, a Magyar Bányászati Hivatal elnökén kívül részt vett a dr. Bobok Elemér egyetemi tanár; MTA doktora, dr. Bóhm József egyetemi docens, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Buócz Zoltán egyetemi docens, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Csőke Barnabás egyetemi tanár, a műszaki tudomány kandidátusa, dr. Földessy János egyetemi docens, a földtudomány kandidátusa, dr. Lakatos István egyetemi tanár a MTA levelező tagja, dr. Gál István a műszaki tudomány kandidátusa a MBSZ elnökségének tagja, Nagy Sándor okl. bányamérnök a MBSZ elnökségének tagja és dr. Zoltay Ákos a MBSZ ügyvezető főtthkára.

A tanulmány teljes terjedelmében megtekinthető az OMBKE honlapján (www.ombkenet.hu), ill. letölthető onnan. Megjelentetését a BKL Bányászat következő számában tervezzük.

Szerkesztőség

A bányászat emlékezete Európa kulturális identitásában

A KULTÚRA 2000 program keretében az Európai Unió és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával Budapesten rendezte meg a soproni Központi Bányászati Múzeum a fenti című kiállítást.

Ezzel a kiállítással egy időben Angliában, Belgiumban, Franciaországban, Lengyelországban, Luxemburgban, Olaszországban és Romániában hasonló poszterkiállítás nyílt meg az adott ország nyelvén és angolul írt szövegmagyarázóval. A kiállítás célja annak a kulturális és társadalmi örökségnek az eltűnéstől való megóvása, amely a bányászat évszázadaiban kialakult, annak megakadályozása, hogy a korábban bányászattal foglalkozó régiók identitásukat veszítsék a bányászat megszűnésével.

A Közép-európai Kulturális Intézetben a 2005. május 9-én megnyitón Bircher Erzsébet a Központi Bányászati Múzeum igazgatója és Németh György a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány Felügyelő Bizottság elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd Koncz Erika a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium helyettes államtitkára – akinek édesapja borsodi bányász volt – nyitotta meg a kiállítást.

A rendezvénysorozat a Magyar Tudományos Akadémián 2005. május 11-én folytatódott, ahol a „Bányászat: múlt és jövő” címen megtartott tudományos konferencia levezető elnöke Pantó György az MTA r. tagja, az MTA X. osztály elnöke volt. A konferencián elhangzott előadások:

Dr. Kapolyi László az MTA rendes tagja: *A bányászat, az energiapolitika és a globalizáció összefüggései*

Hatvani György a GKM helyettes államtitkára: *A magyar energiapolitika aktuális kérdései*

Dr. Vajda György az MTA rendes tagja: *Kitekintés az energetikába*

Dr. Kovács Ferenc az MTA rendes tagja: *Világtendenciák az ásványi nyersanyag termelésben*

Dr. Földessy János a Miskolci Egyetem tszvt. egyetemi docense: *Ásványi kincseink és környezetünk. Konfliktusok és együttélés régióinkban*

Dr. Pápay József az MTA rendes tagja: *Kőolaj- földgáztermelés a XXI. században*

Dr. Esztó Péter a Magyar Bányászati Hivatal elnöke: *Kőolaj- földgázbányászati kutatások liberalizációja az EU csatlakozást követően*

A program folytatására és befejezésére 2005. május 13-án került sor a Közép-európai Kulturális Intézetben „Az európai bányászat épített örökségének sorsa: az újrahazsnosítás lehet-

séges formái” című konferencián. Az itt elhangzott előadások:

Ian Cowburn (Skócia) az EU programkoordinátora: *A bányászat örökségének hasznosítása Ny-Európában. A sikeres megoldások és előforduló hibák áttekintése*

Vácsi Piroska a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakreferense: *Mi köze lehet az örökségvédelemnek az ipari műemlékekhez?*

Martényi Árpád a SZÉSZEK vezető főtanácsosa: *Az épített örökség védelme a szénbányászatban, a szerkezetátalakítás magyarországi tapasztalatai*

Gonda Tibor Pécs megyei jogú város alpolgármestere: *A bányászati örökség helye és szerepe Pécs városfejlesztési elképzeléseiben*

Dr. Kereki Ferenc a Pécsi Bányakapitányság vezetője: *A bányászat épített emlékeinek megőrzésével kapcsolatos hatósági feladatok*

Drótos László programkoordinátor: *A bányászat és a kohászat műemlékei az Európai Vaskultúra útján*

A három napos program alatt a Közép-európai Kulturális Intézetben minden délután bányász tárgyú szakmai filmek vetítésére került sor.

A tervek szerint a 24 tematikus táblából álló kiállítás anyaga a későbbiekben több nagyobb városban is kiállításra kerül. A szervezők keresik annak a lehetőségét, hogy az előadások nyomtatásban is megjelenjenek.

Külön elismerés és köszönet illeti meg a Központi Bányászati Múzeum dolgozóit a színvonalas kiállításért, a kiadott információs anyagokért és a szakmai programok zavartalan megrendezéséért.

Dr. Horn János

Bányászati-Kohászati-Földtani Konferencia Nagyváradon

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) 2005. március 31. és április 3. között immár hetedszer rendezte meg az egyre nagyobb érdeklődésnek örvendő (magyar nyelvű) Bányászati-Kohászati-Földtani Konferenciát. A Nagyváradon megrendezett konferenciának a Partiumi Keresztény Egyetem adott helyet.

A konferenciát, mint vendéglátó személyesen köszöntötte *Tőkés László* református püspök, aki kiemelte az utód-országokba szakadt magyar anyanyelvű szakemberek együttműködésének és a magyar szakmai nyelv ápolásának nemzetfenntartó fontosságát. A konferencia elnökségében helyet foglalt *dr. Tolnay Lajos*, az EMT-vel együttműködő OMBKE elnöke, aki szintén köszöntötte a konferencia résztvevőit.

A plenáris ülésen *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, az OMBKE tiszteleti tagja tartott előadást „Az üvegházhatás és a globális felmelegedés kérdéséről”. (Az előadás szövege bővebb formában megjelent a BKL hasábjain).

Ezt követően a rendezvény 13 szekcióban folytatódott, ahol 108 előadás hangzott el, közöttük egyesületünk 32 tagja tartott előadást. Többek között *Hatala Pál*, a MÖSZ ügyvezetője ismertette az OMBKE honlapján is elérhető négy nyelvű Kohászati Értelmező Szótárt, *dr. Havelda Tamás* a föld alatti biztosító szerkezetek megfelelőségéről, *dr. Buócz Zoltán*, *dr. Böhm József*, *dr. Benke László*, *Benkovics István* és *Berta Zsolt* aktuális környezetvédelmi témákról tartottak előadást, míg *dr. Pataki Attila* azt fejtegette, hogy csillog-e még a „magyar ezüst”? Kohász tagjaink, *dr. Dúl Jenő*, *dr. Grega Oszkár*, *Simcsák Attila*, *Taszner Zoltán* és még sokan a kohászattal kapcsolatos kutatásaik eredményeit ismertették. Rendkívül megnyerő volt, hogy mind magyarországi, mind erdélyi részről igen sok fiatal szakember szerepelt előadással, és bátran ki lehet jelenteni,

hogy színvonalas előadásokkal. Úgy tűnik, hogy az EMT által évente megrendezésre kerülő konferencia egyúttal a doktoranduszok egyik fontos fórumává is válik.

A szervezők kiemelt figyelemmel fogadták a közel kétszáz résztvevő több mint harmadát kitevő OMBKE tagokat, így például több szekció vezetésével is őket bízták meg: *dr. Dúl Jenő*, *dr. Kovács Ferenc*, *dr. Gagyí Pálffy András*, *Gácsi Zoltán*, *dr. Pataki Attila*, *Détári Anikó* és *Dávid Lóránt* vezettek egy-egy szekciót.

Az előadásokat megelőző napon *dr. Waneck Ferenc* professzor, az EMT Földtani Szakosztálya elnökének szakmai vezetésével a résztvevők a Nagyvárad környéki nevezetességekkel ismerkedhettek meg. Megtekintették a püspökfürdői és a tasnádfürdői természetvédelmi területet, az Albioarei-szorosban a bauxitbányászat maradványait, a magyarremetei református műemlék-templomot, Kapocsányban az ortodox műemlék fatemplomot, Kőrösmart kövületlőhelyét és Tenkefürdőt. A szakmai alaposággal megszervezett kiránduláson számos új és érdekes ismeretet lehetett szerezni erről a vidékről.

A konferencia alkalmával az OMBKE vezetői (*dr. Tolnay Lajos* elnök, *dr. Vörös Árpád*, a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottságának vezetője, *dr. Gagyí Pálffy András* ügyvezető igazgató) megbeszélést folytattak az EMT vezetőivel (*dr. Köllő Gábor*, az EMT elnöke, *dr. Waneck Ferenc*, a Földtani Szakosztály elnöke, *dr. Varga Béla* a Kohászati Szakosztály elnöke, *dr. Ambrus Zoltán* a Bányászati Szakosztály elnöke), melynek során áttekintették az OMBKE és az EMT közötti együttműködési megállapodás teljesülését.

A háromnapos rendezvény nemcsak szakmailag volt figyelemre méltó, hanem a hivatalos programokon kívüli személyes találkozók is emlékezetesek maradtak.

gpa